

CYFARFOD	Cyngor Llawn
DYDDIAD	12 Mai 2016
TEITL	Adroddiad blynyddol Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yng nghyswllt cefnogaeth i aelodau
ADRODDIAD	Cyflwyno adroddiad blynyddol ar ran y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn rhoi diweddariad i aelodau ynghylch y gefnogaeth sydd ar gael, yr datblygiadau sydd wedi'u gwireddu, a'r datblygiadau sydd ar waith.
AWDURON	Y Cynghorydd Tom Ellis, Cadeirydd Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd

1. Dan y Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, mae'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn gyfrifol am faterion penodol (dan Adran 11), fel a ganlyn:
  - Cyflawni rôl yr awdurdod lleol i benodi Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd
  - Adolygu'r gefnogaeth sydd ar gael yng nghyswllt staff, adeiladau ac adnoddau eraill sydd ar gael i'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, er mwyn sicrhau eu bod yn ddigonol ar gyfer gofynion y rôl
  - Cynhyrchu adroddiad, o leiaf bob blwyddyn, i'w gyflwyno i'r Cyngor Llawn yng nghyswllt yr uchod.
2. Yng nghyfarfod y Cyngor Llawn ar 14 Mai 2015 cyflwynwyd yr adroddiad diwethaf i'r Cyngor Llawn yn amlinellu'r gefnogaeth sydd ar gael i'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd (Geraint Owen) a'r aelodau etholedig, gan gynnwys gwybodaeth am y gefnogaeth oedd yn cael ei ddatblygu.
3. Mae ymgynghori cyson yn digwydd gydag aelodau'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ar y gefnogaeth a gynigir i aelodau etholedig, ac, fel cynrychiolwyr eu cyd-aelodau, dilynir yr arweiniad a roddir ganddynt. Eleni, er mwyn sicrhau cyfle i'r holl aelodau fynegi barn, penderfynwyd ymgynghori, ar ffurf holiadur ar-lein, gyda'r holl aelodau etholedig i geisio eu barn ar y gefnogaeth a gynigir, gan ofyn am sylwadau adeiladol i wella'r gefnogaeth o fewn yr adnoddau sydd ar gael. Mae'r cyfle yn parhau i chi leisio eich barn trwy lenwi'r holiadur sydd wedi ei ddsbarthu yn Rhaeadr.
4. Cyflwynir isod ddiweddariad ar y sefyllfa gyfredol yng nghyswllt y gefnogaeth i'r aelodau.

A. Cefnogi Cyfathrebu effeithiol?

1. **Gwybodaeth / Gweithdai / Ymgynghori** - Cynhaliwyd nifer o weithdai ar gyfer aelodau etholedig unwaith eto eleni, gyda'r prif ffocws yn y flwyddyn anodd hon yn mynd ar Her Gwynedd. Cynhaliwyd nifer o weithdai craffu i'r holl aelodau dan arweiniad y Prif Weithredwr er mwyn sicrhau lefel arwyddocaol o ddealltwriaeth ar y materion yn ymwneud â'r Strategaeth Ariannol a'r toriadau fel bo aelodau wedi eu harfogi i allu esbonio materion i'w etholwyr. Profodd y gweithdai yn bwysig er mwyn sicrhau dealltwriaeth o'r materion gerbron cyn i'r Cyngor llawn drafod y mater ym mis Mawrth. Dylid nodi fod y gweithdai wedi eu cynnig mewn amrywiol leoliadau ar amrywiol amseroedd mewn ymateb i sylwadau a dderbyniwyd gan aelodau yn y gorffennol ynghylch her sydd gan aelodau sy'n gweithio i fynychu digwyddiadau o'r fath. Mae adborth anffurfiol sydd wedi ei dderbyn wedi bod yn gadarnhaol iawn, gyda gwaith yn mynd rhagddo yn awr i allu dysgu gwersi o'r ymgysylltu a wnaethpwyd gyda'r aelodau a phobl Gwynedd ar gyfer y dyfodol.

2. **Pencampwyr** - Mae rôl y Pencampwyr yng Ngwynedd yn cefnogi a chynghori'r Aelod Cabinet sydd â chyfrifoldeb penodol am y maes yn parhau i ddatblygu. Mae'r isod wedi eu penodi:

• Pobl Hŷn	Selwyn Griffith
• Gofalwyr	Eryl Jones-Williams
• Awtistiaeth	Elin Walker Jones
• Datblygu Aelodau	Cadeirydd Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
• Craffu	Cadeirydd y Fforwm Craffu
• Anabledd	Peter Read
• Yr Iaith Gymraeg	Craig ab Iago
• Llais Plant a Phobl Ifanc	Annwen Daniels
• Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	Gwen Griffith
• Masnach Deg	R Hefin Williams
• Bioamrywiaeth	Angela Russell
• Iechyd Meddwl	Beth Lawton
• Cynaliadwyedd	Aled Evans
• Busnesau Bach	Sian Gwenllian

3. **Fforymau Ardal** – Mae'r Fforymau ardal yn parhau i gael eu cynnal yn y pedair ardal, sef Bangor/Ogwen, Gwyrfaï, Dwyfor (Pwyllgor Ardal) a Meirionnydd. Yn gyffredinol, fe ystyrir nifer ohonynt yn llwyddiannus, ond mae'r llwyddiant, mewnbyn yr aelodau a phresenoldeb yn amrywio o ardal i ardal.

4. **Gwybodaeth a Chyfathrebu Electroneg** - Mae gwybodaeth a chyfathrebu yn electroneg wedi bod yn un o'r prif faterion y mae'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd wedi ei drafod ers ei sefydlu. Yn sgil cais gan yr aelodau cynhaliwyd sesiynau hyfforddiant pellach i'r rhai oedd yn dymuno uchafu eu sgiliau a'u defnydd o'r llechen (iPad). Pwysleisiwyd rôl i'r aelodau oedd yn

mynychu'r hyfforddiant pellach i fod yn rhannu'r wybodaeth ac yn mentora eu cyd-aelodau, gan fod rhannu gwybodaeth a dealltwriaeth o sut i ddefnyddio'r llechen yn y ffordd yma yn fwy effeithiol yn aml na sesiynau hyfforddiant penodol. Yn gyffredinol, mae'r sesiynau wedi bod yn llwyddiannus, gyda nifer wedi codi eu hyder yn eu gallu i ddefnyddio'r llechen, gyda rhai hyd yn oed yn ei ddefnyddio i greu cardiau Nadolig electroneg!

Un o'r ceisiadau sydd wedi dod gan aelodau dros y misoedd diwethaf yw'r gallu i dderbyn/gyrru negeseuon ebost swyddogol fel Cynghorydd ar eu ffonau symudol personol. Cafwyd cadarnhad erbyn hyn fod modd cynnig gwasanaeth ble gall aelodau etholedig dderbyn / gyrru e-byst swyddogol y Cyngor ar eu ffonau symudol, ar yr amod bod hyn yn cael ei wneud mewn ffordd ddiogel gan ymlynu at yr amodau y cytunwyd arnynt gyda'r archwilyr. Mae cost i'r Cyngor ynghlwm â'r gwasanaeth yma. Byddwn yn peilota y drefn dros y misoedd nesaf i sicrhau ei fod yn gweithio yn rhwydd cyn ei gynnig i'r holl aelodau.

Ar y llaw arall, fodd bynnag, daeth i'r amlwg yn ystod y flwyddyn fod y niferoedd sy'n gofyn am gopiau papur o bapurau pwyllgor wedi cynyddu. Yn ogystal, ac yn fwy pryderus, daeth i'r amlwg fod nifer o aelodau sydd â darpariaeth llechen, heb fod yn ei ddefnyddio ar gyfer derbyn gohebiaeth electroneg, ac oherwydd diffyg defnydd ar eu cyfrif e-bost swyddogol, fod y cyfrif wedi ei gau yn awtomatig. Penderfynodd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, yn ei gyfarfod ar 10 Rhagfyr 2015 ei fod yn parhau i gefnogi uchelgais wreiddiol y Cyngor i gyfathrebu yn electroneg gydag aelodau, a hynny drwy gyfeiriad ebost swyddogol y Cyngor.

Mae rhai aelodau wedi wynebu problemau wrth newid eu cyfrinair ac yn y blaen, ond wrth gysylltu â'r ddesg gymorth TG mae hynny wedi ei ddatrys yn hwylus iddynt. Os yw aelodau yn cael anhawster, yna dylid cysylltu â'r Ddesg Gymorth TG ar 01286 679 114 am gymorth.

Yn ogystal, mae gwaith wedi cychwyn eisoes ar ddechrau adnabod cyfarpar electroneg addas ar gyfer ateb gofynion y Cyngor ac aelodau etholedig ar gyfer y cyfnod yn dilyn etholiadau Llywodraeth Leol ym mis Mai 2017. Er ei fod yn teimlo yn bell i ffwrdd, mae angen cychwyn cynllunio yn awr i sicrhau'r ateb mwyaf addas.

- 5. Modern.Gov** - Datblygiad a ddaeth i gynorthwyo aelodau etholedig yn ystod y flwyddyn yw Modern.Gov. System yw ar gyfer hwyluso mynediad aelodau at ddogfennau pwyllgorau, fel bo'r papurau pwyllgorau perthnasol yn cyrraedd y llechen yn awtomatig heb i'r aelodau orfod chwilio am linc ebost i lawr-lwytho dogfennau ac yn y blaen. Gellir gwneud hyn i gyd drwy gyfrwng yr ap. Cynhaliwyd sesiwn hyfforddiant i aelodau ym mis Tachwedd 2015 gydag oddeutu hanner yr aelodau yn bresennol. Daeth i'n sylw fod rhai aelodau ddim yn defnyddio Modern.Gov ac felly bu swyddogion wedyn yn ceisio cynorthwyo aelodau er mwyn hybu defnydd.

Mae nifer fawr o aelodau wedi datgan eu bod yn ystyried y safle we ar ei newydd wedd yn llawer iawn gwell, ac yn fwy hwylus i bobl Gwynedd sicrhau

mynediad a gwybodaeth am eu haelod etholedig lleol. Mae'r tudalennau fesul aelod etholedig wedi derbyn canmoliaeth. Noder fod gwybodaeth am bresenoldeb aelodau bellach yn cael ei gyhoeddi yn awtomatig ar y tudalennau hyn, ac mae'r wybodaeth yn cael ei ddiweddarau yn gyson. Noder ein bod yn datblygu'r safle, ac y byddwn yn ychwanegu mwy a mwy o wybodaeth am wahanol bwyllgorau wrth i amser fynd rhagddo. Mae pryder am bresenoldeb (heblaw am mewn achlysuron o salwch/ salwch tymor hir) wedi bod yn destun trafod mewn nifer o wahanol fforymau, ac mae Arweinwyr yr holl grwpiau gwleidyddol yn derbyn gwybodaeth pan fod aelod heb bresenoli am gyfnod penodol.

6. Bwletinau Gwybodaeth - *Rhaeadr* - Sefydlwyd *Rhaeadr* yn wreiddiol mewn ymateb i gais gan aelodau i dderbyn eu holl wybodaeth yn amserol a chyflym, trwy ddull electroneg ac o un porth gwybodaeth (yn lle e-byst gan bawb a phopeth).

Mae'r erthyglau a gyflwynir yn *Rhaeadr* yn cynnwys gwybodaeth am beth mae'r Cabinet ac aelodau'r Cabinet yn ei wneud, materion cefnogi aelodau, beth sy'n digwydd yn ehangach o fewn y Cyngor (newyddion diweddaraf, datganiadau i'r Wasg) a materion o fewn wardiau (gwaith ffordd, gwaredu eiddo, materion cynllunio ayyb). Yn ystod eleni

- Cyhoeddwyd cyfanswm o 308 o erthyglau (ar gyfartaledd o 27 o erthyglau'r mis)
- gyda 942 'golwg' o'r safle Gymraeg ar gyfartaledd a 309 'golwg' o'r safle Saesneg ar gyfartaledd bob mis - hynny yw, sawl gwaith mae unigolyn yn clicio ar erthygl benodol i'w darllen yn llawn. Noder mae modd cael blas o'r gwahanol erthyglau drwy ymweld a'r dudalen gartref yn unig.

Mae gwaith yn cael ei gynnal ar hyn o bryd i adolygu gwedd a'r ffordd mae'r newyddlen yn cael ei gyhoeddi er mwyn sicrhau ei fod yn addas ac yn diwallu anghenion aelodau a swyddogion. Mae tair prif elfen wedi bod i'r gwaith:

- gofyn i'r aelodau etholedig i lenwi holiadur;
- creu safle prawf gan gymryd i ystyriaeth y sylwadau a dderbyniawyd o'r holiadur a gwaith ymchwil pellach gan swyddogion;
- treialu'r safle prawf efo rhai aelodau etholedig ar ddiwedd cyfarfod o'r Pwyllgor Gwasanaethau Democraidd a chynnal sesiynau 1:1 efo rhai aelodau.

Roedd yr ymateb i'r newidiadau arfaethedig yn bositif a chafwyd adborth gwerthfawr gan aelodau. Byddwn yn bwrw ymlaen gyda'r addasiadau, gyda *Rhaeadr* ar ei newydd wedd i ddilyn yn fuan.

7. Y berthynas rhwng Craffu a'r Cabinet - Mae'r berthynas rhwng Craffu a'r Cabinet yn parhau i ddatblygu, gyda'r holl aelodau yn cyd-weld fod angen parch a chydweithio er mwyn cyflawni'r gorau ar gyfer trigolion Gwynedd. Cynhaliwyd cyfarfodydd rhwng Cadeiryddion Craffu a'r Cabinet i drafod yn agored ac adeiladol y gwersi a ddysgwyd hyd yma, a chynnydd i'r dyfodol.

Eisoes mae gogwydd Craffu wedi newid rhywfaint, gyda nifer o eitemau wedi eu craffu eleni cyn iddynt gael eu cyflwyno i'r Cabinet.

Yn ogystal, mae trefniant ffurfiol yn bodoli bellach lle mae Cadeiryddion y Pwyllgorau Craffu yn mynychu cyfarfodydd y Cabinet er mwyn cyflwyno eu hargymhellion yn ffurfiol i'r Cabinet. Bydd yr Aelod Cabinet wedyn un ai yn derbyn, neu wrthod yr argymhellion gan nodi eu rheswm. Mae hyn yn creu tryloywder yn y trefniadau rhwng craffu a'r cabinet, gan sicrhau dilyniant i eitemau. Mae gwaith yn mynd rhagddo yn gyfredol i edrych ar ein trefniadau craffu, gyda'r ffocws ar sicrhau fod craffu yn ychwanegu gwerth.

8. Gwe-ddarlledu cyfarfodydd y Cyngor

Mae'r Cyngor yn gwe-ddarlledu rhai o brif gyfarfodydd y Cyngor ers Ionawr 2015, a hynny mewn ymgais i hyrwyddo a chynyddu atebolrwydd democrataidd ac ymwybyddiaeth y cyhoedd o waith y Cyngor. Mae'r ffigurau gwyllo wedi codi dros y 18 mis diwethaf, wrth i fwy a mwy o drigolion Gwynedd ddod yn ymwybodol o'r ddarpariaeth yn dilyn hysbysiadau yn y papurau newydd ac ar trydar a facebook y Cyngor. Yn amlwg, mae'r ffigurau gwyllo yn amrywio o bwyllgor i bwyllgor, ac mae'n ymddangos fod nifer yn gwneud defnydd o'r archif yn hytrach na'r gwe-ddarllediad byw.

Mae'n agosáu at ddiwedd cytundeb y Cyngor gyda'r cwmni gwe-ddarlledu cyfredol, ond yn ysbryd hybu democratiaeth a thryloywder, mae'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn awyddus i'r gwasanaeth barhau, yn arbennig yng ngoleuni'r ymgynghoriad diweddar ar Fesur Llywodraeth Leol fydd yn annog mwy o we-ddarlledu.

Gellir gwyllo'r gwe-ddarllediadau trwy'r ddolen isod:

<https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Cynghorwyr-a-phwyllgorau/Cynghorwyr-a-phwyllgorau.aspx>

- 9. Mynediad o bell i gyfarfodydd y Cyngor** – Mae aelodau'r Cyngor eisoes yn gyfarwydd iawn gyda chynnal cyfarfodydd anffurfiol trwy gyfrwng fideo-gynhadledd, ac mae'r arfer yma wedi gweithio yn hwylus iawn dros y blynyddoedd er mwyn hwyluso aelodau rhag gorfod teithio i'r Pencadlys yn barhaus. Eleni, cynhaliwyd peilot o gynnal Pwyllgor ffurfiol trwy fideo-gynhadledd rhwng Siambr Hywel Dda, ac ystafelloedd fideo-gynhadledd Pwllheli a Dolgellau. Bu'r ymarferiad yn llwyddiant, ac fe adnabuwyd gwersi i'w dysgu hefyd. Byddwn yn parhau i geisio datblygu mynediad o bell yn ystod y flwyddyn nesaf.

B. Cefnogaeth i aelodau etholedig gynnal eu dyletswyddau penodol

- 10. Cyfweiliadau Datblygiad Personol** - Cyfle i aelodau (nad ydynt yn Aelodau Cabinet) asesu eu hanghenion datblygu unigol trwy sgwrs gyfrinachol yw'r Cyfweiliadau Datblygiad Personol, gydag allbwn y sgwrsiau yn gyfle i ddylanwadu ar liwio rhaglen hyfforddiant y Cyngor i aelodau neu i drefnu

digwyddiadau i'r unigolyn o ran hyfforddiant. Cyfarchwyd nifer o'r themâu a gododd yn y gorffennol yn y rhaglen hyfforddiant ar gyfer 2015/16, a bu'r cyfweliadau hefyd yn fodd o godi ymwybyddiaeth am rai o'r cyrsiau sy'n bodoli eisoes.

Rhodddwyd cyfle i aelodau etholedig fanteisio ar gyfweliadau / sgyrsiau o'r fath unwaith eto eleni, a gyrrwyd gwahoddiadau trwy *Rhaeadr* ar fwy nag un achlysur. Yn anffodus, isel iawn oedd y gofyn eleni.

11. **Datblygiadau yn yr ardal leol neu ar faterion penodol (ymholiadau neu gwynion)** - Fe welwyd eleni fod Aelodau Cabinet a swyddogion wedi cadw at eu gair trwy gynnwys yr holl aelodau lleol mewn trafodaethau yn fuan. Bu ymrwymiad hefyd gan aelodau unigol i barchu ymddiriedaeth a chyfrinachedd hyd fod cynigion newid yn aeddfed i'w cyhoeddi ac ymgynghori arnynt.

Trefniadau cyswllt gweithredol - Rydym yn llawn ymwybodol fod cryn rwystredigaeth gan aelodau ynghylch pwy y dylid cysylltu â hwy, ac rydym wrthi yn datblygu taflen 'cyswllt' ar hyn o bryd. Dylai aelodau gysylltu trwy Galw Gwynedd oherwydd effeithlonrwydd Galw Gwynedd yn tracio ymholiadau. Petai ymholiad neu gŵyn penodol, parheir i annog aelodau i geisio cysylltu â'r gwasanaeth penodol yn y lle cyntaf i gael ymateb i ymholiad, ac os nad yw'r ateb a ddarperir yn ddigonol, dylid cyfeirio'r mater penodol at sylw'r Aelod Cabinet perthnasol. Parheir i annog aelodau i ddefnyddio'r systemau priodol sydd ar gael iddynt.

12. **Hawliau Aelod Unigol mewn cyfarfodydd Cabinet** – Gwahoddir yr aelod lleol i fod yn bresennol os yw mater lleol yn codi. Cyfrifoldeb swyddogion Gwasanaethau Democrataidd yw adnabod aelodau lleol ar gyfer eitemau lleol, a chyfrifoldeb yr aelod lleol yw sicrhau ei fod/ei bod yn ymwybodol o gynnwys rhaglen y Cabinet.

13. **Hyrwyddo rôl yr aelod (wrth baratoi am etholiadau Mai 2017)** - Mae Papur Gwyn Llywodraeth Cymru, Diwygio Llywodraeth Leol: Grym i Bobl Leol, yn nodi bod diffyg amrywiaeth ymhlith ymgeisydd Llywodraeth Leol, yn arbennig yn nhermau pobl ifanc, yr anabl, lleiafrifoedd ethnig a merched. Tra bo gwaith cenedlaethol yn mynd rhagddo, mae grŵp bychan o aelodau wedi bod yn gweithio ar ddeall beth yw'r sefyllfa yng Ngwynedd, codi ymwybyddiaeth trigolion Gwynedd i ddemocratiaeth a beth mae'r Cyngor yn ei wneud a pha gyfleoedd sydd i gymryd rhan, yn y gobaith o annog mwy o drigolion o wahanol gefndiroedd (pobl ifanc a merched yn benodol) i sefyll yn etholiadau Llywodraeth Leol Mai 2017. Maent hefyd wrthi'n ceisio adnabod y rhwystrau sy'n atal unigolion rhag sefyll mewn etholiad gan sefydlu rhaglen waith i ymateb i hynny ble'n bosib. Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i'r gwaith hwn, gyda'r prosiect wedi ei gynnwys yng Nghynllun Cydraddoldeb Strategol y Cyngor 2016-2020.

Paratoi at etholiadau Mai 2017 - Mae rhan o'r gwaith uchod hefyd yn cwmpasu dechrau paratoi at etholiadau Llywodraeth Leol a gynhelir ym mis Mai 2017. Wedi gwrandao ar sylwadau nifer o aelodau etholedig sydd wedi ymuno â'r Cyngor ers mis Mai 2012, neges glir sydd i'w chlywed yw bod nifer

wedi nodi nad oeddent yn llawn ymwybodol o'r hyn i'w ddisgwyl yn dilyn llwyddiant wrth gael eu hethol. I ymateb i'r sylwadau hyn, mae gwaith ar y gweill i:

- a) Ddatblygu sesiynau codi ymwybyddiaeth ar gyfer rhai sydd yn rhoi eu henwau ymlaen i sefyll yn yr etholiadau ym Mai 2017. Bydd hyn yn gyfle i ddarpar aelodau ystyried a deall y sefyllfa cyn iddynt gael eu hethol – gan geisio sicrhau gwell eglurder o'r cyfleon iddynt, y gofynion arnynt, a'r gefnogaeth sydd ar gael iddynt yn dilyn etholiad llwyddiannus.
- b) Ddatblygu rhaglen anwytho aelodau etholedig yn dilyn etholiad Mai 2017. Unwaith eto mae sylwadau wedi ein cyrraedd am y sesiynau a gynhaliwyd yn ôl yn 2012, ac mae gwaith yn mynd rhagddo i gynllunio sesiynau anwytho a hyfforddiant dilynol yn synhwyrol a rhesymol gan ystyried sylwadau a dderbyniwyd ag ymgynghori gydag aelodau presennol.
- c) Cyfarpar electroneg. Yn yr un modd mae angen cychwyn ystyried yn awr beth yw / fydd anghenion aelodau etholedig a'r Cyngor i'r dyfodol, gan ddechrau paratoi ac ystyried beth yw'r cyfarpar mwyaf addas i'w gynnig i aelodau yn dilyn etholiadau Mai 2017.

C. Cefnogaeth i aelodau craffu a phwyllgorau eraill

14. **Gweinyddu a chofnodi cyfarfodydd a chyhoeddi'r cofnodion (holl bwyllgorau)** - Mae'r Tîm Gwasanaethau Democrataidd yn trefnu rhaglenni a llunio cofnodion o waith dros 40 o wahanol endidau pwyllgorau gan eu cyhoeddi ar safle we'r Cyngor yn ddwyieithog. Rydym yn parhau i adolygu'r gwaith yn gyson gan geisio ymgynghori at eglurder yn y cofnodion yn barhaus. Mae cryn waith wedi ei wneud gyda chadeiryddion y gwahanol bwyllgorau i grynhoi penderfyniadau/ argymhellion ar ddiwedd pob eitem er mwyn sicrhau eglurder ymysg yr aelodau sy'n bresennol.
15. **Ymchwiliadau Craffu** - ymchwilio i wir effaith gwahanol bolisiâu ar drigolion Gwynedd yw pwrpas ymchwiliadau craffu, gan edrych fesul maes mewn mwy o fanylder nag y gellid gwneud i eitem mewn pwyllgor. Gyda chriw bychan o aelodau fesul ymchwiliad, ynghyd â chefnogaeth gan swyddogion ag arbenigedd mewn meysydd penodol a chefnogaeth gan yr Uned Gwasanaethau Democrataidd, mae nifer o ymchwiliadau 'cychwyn a gorffen' wedi bod ar y gweill yn 2015/16.

Pwyllgor Craffu Gwasanaethau

- Addysg Gymraeg
- Gwasanaethau Cefnogol Addysg
- O'r Ysbyty i'r Cartref
- Alltwen

Pwyllgor Craffu Cymunedau

- Digartrefedd
- Gorfodaeth Stryd

Pwyllgor Craffu Corfforaethol

- Trethi Tai Haf

- Ymgysylltu

Ch. Cefnogaeth i'r holl aelodau – gweinyddol, ymarferol a datblygiadol

16. Cefnogaeth weinyddol i'r grwpiau gwleidyddol – Gweithredir cefnogaeth weinyddol i'r grwpiau gwleidyddol yn unol â phenderfyniad y cyngor ym mis Mai 2012, gyda'r tri grŵp mwyaf yn derbyn cefnogaeth weinyddol yn unol â'u maint.

17. Gweinyddu, prosesu a thalu cyflogau a chostau teithio – Gweinyddir, prosesir a thelir cyflogau a chostau teithio yn unol â chanllawiau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol. Cyhoeddir gwybodaeth am gostau aelodau ar y safle we yn flynyddol yn unol â'r gofynion. Mae'r canllawiau ar gyfer hawlio ar y wefan. Atgoffir yr aelodau o'r angen i gyflwyno cais bob mis yn unol â'r canllawiau.

18. Adroddiadau blynyddol gan aelodau etholedig - Rhaid i'r Cyngor wneud trefniadau i alluogi aelodau etholedig i gynhyrchu a chyhoeddi adroddiadau blynyddol, ond nid yw yn orfodol i unrhyw aelod baratoi adroddiad o'r fath yn gyfredol. Bydd yr aelodau yn cofio, fodd bynnag, fod y Cyngor wedi ymateb yn bositif i'r cwestiwn ynghylch gorfodaeth ar aelodau i gynhyrchu adroddiadau blynyddol fel rhan o ymgynghoriad diweddar.

Bu cynnydd eto yn y nifer o adroddiadau a gyhoeddwyd yn 2014/15 (cyhoeddwyd Gorffennaf 2015), gyda 39 aelod wedi dewis gwneud hynny. Bydd y canllawiau ar gyfer cynhyrchu adroddiadau ar gyfer 2015/16 yn cael eu dosbarthu trwy *Rhaeadr* yn fuan.

19. Rhaglen gynhwysfawr o hyfforddiant - Gan fod 2016/17 yn flwyddyn olaf cyn etholiadau Llywodraeth Leol, roeddem yn ymwybodol y byddai anghenion aelodau ar gyfer y rhaglen hyfforddiant ychydig yn wahanol. Ymgynghorwyd â swyddogion yn yr un modd ag arfer i sicrhau fod yr elfennau holl bwysig yn parhau i gael eu cynnwys ar y rhaglen hyfforddiant. Yn ychwanegol, cynhaliwyd sesiwn ymgynghori gyda'r Pwyllgor Gwasanaethau Democraataidd yn ei gyfarfod ar 22/03/2016 er mwyn ceisio eu barn ar lywio'r rhaglen ar gyfer eleni. Mae sylwadau'r Pwyllgor wedi eu hymgorffori yn y rhaglen hyfforddiant ar gyfer 2016/17.

Mae presenoldeb ar y cyrsiau hyfforddiant yn parhau i fod yn bryder. Mae disgwyl i aelodau geisio mynychu sesiynau hyfforddiant er mwyn sicrhau fod ganddynt y wybodaeth ddiweddaraf gan fod newidiadau cyson mewn nifer o feysydd. Mae'n wir fod mynychu cyrsiau yn sialens i rai aelodau oherwydd ymrwymadau gwaith ac yn y blaen, ac felly mae'r Gwasanaeth Dysgu a Datblygu wrthi'n datblygu dysgu dros y we, a fydd, gyda gobaith, yn cynnig dull amgen i aelodau dderbyn hyfforddiant mewn modd hwylus ac i gynyddu cyfranogiad mewn hyfforddiant.